

Transparència digital als partits polítics. Els mecanismes dels partits polítics per mostrar-se transparents

Sergi Gerard Pasanau Català

Polítòleg, coordinant el
programa Escola Refugi.
Divulgador - Administratiu a
Open Cultural Center

@gerardpasanau

“Sense transparència no es coneix el funcionament del partit”.

“Sense transparència no hi ha proximitat amb els militants i acostament a la ciutadania”

Aquestes dues afirmacions són habituals entre la gent interessada en la política. Vivim en un entorn en què la falta de transparència i els casos de corrupció fan que la ciutadania desconfii de la política. Les tecnologies digitals han sigut molt importants per a que els ciutadans puguin tenir accés obert a les dades dels partits polítics i és un esforç per facilitar el coneixement del funcionament dels partits.

La transparència com a concepte és molt ampli, però referent a l'àmbit que ens pertoca es pot definir com “un principi de referència en l'actuació de les institucions i les entitats que facilita a les persones amb les quals es relacionen el coneixement relatiu a tots els seus àmbits d'actuació”[1].

L'objectiu de la transparència no és únicament posar dades o informació a disposició de les persones. Cal aportar dades obertes que tinguin un sentit i que facilitin un bon coneixement dels funcionament dels partits polítics. Dades les quals s'ofereixen a la pàgina web de l'OPCAT.

Legislació sobre transparència

L'ordre jurídic normatiu que regula els partits polítics és el següent.

Legislació espanyola

L'any 2013 es va aprovar a les Corts Espanyoles la Llei de Transparència, que va obligar a tot el Sector Públic Estatal així com a altres institucions i organitzacions (entre les quals els partits polítics) a publicar les dades que “afecten a les entitats públiques per garantir la transparència a la seva activitat i regular el dret d'accés dels ciutadans a la informació pública”.

Així doncs, els partits polítics han d'actualitzar periòdicament les seves dades i informació que sigui rellevant per garantir la transparència de la seva activitat relacionada amb el funcionament i control de l'actuació pública.

Pel que fa a aspectes de finançament hi ha dues lleis. Per una banda, la Llei Orgànica 8/2007 sobre finançament dels partits polítics estableix una regulació del finançament, les subvencions que perceben els partits polítics amb representació parlamentària i el control intern i extern de les seves finances.

Per altra banda, la Llei Orgànica 3/2015, de control de la activitat econòmica-financera dels Partits Polítics és una de les normes de referència per al control intern financer dels partits polítics. Aquesta llei és la que regula que els partits polítics compleixin les normes en matèria de finançament i retiment de comptes als òrgans que qualifiquen els seus comptes i l'ús del finançament rebut tant de forma privada com pública, via subvencions per tenir grups parlamentaris i municipals, establint també els límits de les donacions privades a l'article 5 d'aquesta llei.

Legislació catalana

La Llei 19/2014 de transparència, accés a la informació pública i bon govern és la que regula les obligacions en matèria de transparència a les administracions catalanes. En el seu article 3.4 estableix les obligacions de

"Els partits polítics han d'actualitzar periòdicament les seves dades i informació que sigui rellevant per garantir la transparència "

transparència que també són aplicables als partits polítics i a les fundacions vinculades en els supòsits següents:

- a) Si perceben subvencions o ajuts públics de més de 100.000 euros anuals.
- b) Si almenys el 40% de llurs ingressos anuals procedeix de subvencions o ajuts públics, sempre que aquesta quantitat sigui de més de 5.000 euros.

Mecanismes de Transparència

Portals de Transparència

Disposar d'aquest mecanisme de transparència és obligatori per als partits polítics que compleixin els requisits exposats anteriorment de la llei catalana de transparència.

"Els portals de transparència serveixen per canalitzar la publicació de tanta quantitat d'informació i el compliment de les obligacions de publicitat activa"

Els Portals de Transparència com bé diuen tant la llei catalana de transparència com l'espanyola – Preàmbul de la Llei Espanyola – serveixen per “canalitzar la publicació de tanta quantitat d'informació i facilitar el compliment de les obligacions de publicitat activa”, l'actualització permanent de dades.

A continuació fem un recull de la situació dels partits polítics pel que fa a l'estat dels seus Portals de Transparència.

PARTIT POLÍTIC	PORTAL DE TRANSPARÈNCIA
	En construcció
	Si, només informació econòmica
	Si, nivell estatal tot menys Estatuts
	No en tenen
	Si, actualitzat
	Si, actualitzat
	Si, actualitzat
	No en tenen
	Si, tot menys Estatuts i Codi Ètic
	Si, actualitzat
	Si, nivell estatal
	Si, només informació econòmica
	Si, sense informació econòmica

Font: Taula elaboració pròpia consultant webs partits polítics

Com podem observar a la taula superior els partits polítics que tenen la obligació per llei de tenir Portal de Transparència el tenen accessible a la pàgina web de forma clara. En el cas de Cs i el PPC no tenen de forma clara les dades del partit pel que fa al nivell de Catalunya.

Cal esmentar que tant Podem com Cs tenen els seus Estatuts accessibles però fora del Portal de Transparència. A més el PSC, té la seva informació organitzativa (Estatuts i Codis Interns) a l'apartat Principis i Valors.

També, la manca d'informació econòmica i organitzativa en els partits més nous s'explica per la seva curta vida. En el cas de Demòcrates, MES i Units per Avançar no compleixen els requisits d'obligatorietat de cara a tenir Portal de Transparència.

Codi de conducta o codi ètic

L'article 51 de la llei catalana de Transparència estableix el contingut mínim del codi de conducta. El codi de conducta, o codi ètic, inclou els compromisos dels membres del partit d'actuar de forma honesta, de no incitar a ningú a infringir-lo i acceptar i complir les mesures adoptades en el cas d'incomplir les obligacions establertes. L'Òrgan que vetlla pel control del codi de conducta és la Comissió de Transparència o l'òrgan equivalent.

Creuant les dades de l'OPCAT amb la informació a les pàgines web dels partits polítics, podem comprovar que tots els partits tenen un document que és el codi de conducta o d'ètica. En la majoria dels casos aquest és de fàcil accés al Portal de Transparència de la seva pàgina web exceptuant Demòcrates, que per llei no li cal tenir; Catalunya en Comú, que s'estan construint encara i el PSC, que el té a l'apartat Principis i Valors. Tant C's, PPC i Podem segueixen el codi de conducta estatal.

Normes de control intern

Les normes de control intern fan referència als aspectes de finançament dels partits polítics perquè controlin com s'aconsegueixen els diners i com es gasten, tal com estipula l'article 15 de la Llei Orgànica 8/2007 sobre finançament dels partits polítics.

D'acord amb aquest article, els partits polítics tenen l'obligació de tenir un mecanisme intern de transparència, que és avaluat per un òrgan intern estipulat en els Estatuts. Normalment aquest és una Comissió Econòmica que fa l'auditoria dels comptes.

Així, actualment, tots els partits polítics estipulen als seus Estatuts o en un document apart tots els mecanismes de control intern que li pertoquen fer a l'òrgan que fa l'auditoria interna de les finances. A més a més, també hi ha partits en que una empresa els hi fa una auditoria dels comptes abans de que aquests siguin enviats al Tribunal de Comptes i/o a la Sindicatura de Comptes. Aquests ens administratius són el mecanisme extern que avalua les finances dels partits polítics.

Conclusions

"L'obertura democràtica dels partits polítics ha vingut de la mà de la legislació"

L'obertura democràtica dels partits polítics ha vingut de la mà de la legislació. És a dir, la legislació sobre bones pràctiques i transparència ha impulsat els partits a facilitar l'accés a les seves dades d'una forma fàcil i àgil a través d'internet. Això ha implicat un retiment de comptes més continu a la militància i a la ciutadania, dins l'actual marc que considera la transparència com quelcom desitjable. En aquest sentit, alguns partits han volgut posar especial èmfasi en aquesta obertura, anant fins i tot més enllà dels objectius mínims que els requereix la legislació.

BIBLIOGRAFIA

La transparència en 20 preguntes, Guia de transparència per a partits polítics, organitzacions sindicals i empresarials, Generalitat de Catalunya, 2015 http://exteriors.gencat.cat/web/.content/autogovern/documents/TRANSPARENCIA/Guia_transparencia_partits_politics_organitzacions.pdf

Llei 19/2013, de 9 de desembre, de Transparència, Accés a la Informació Pública i Bon Govern

Llei Orgànica 8/2007, de 4 de juliol, sobre finançament dels partits polítics

Llei Orgànica 3/2015, de 30 de març, de control de l'activitat econòmic-financera dels Partits Polítics

Llei 19/2014, de 29 de desembre, de transparència, accés a la informació pública i bon govern

NOTES

[1] (La transparència en 20 preguntes, Guia de transparència per a partits polítics, organitzacions sindicals i empresarials, Generalitat de Catalunya, 2015) http://exteriors.gencat.cat/web/.content/autogovern/documents/TRANSPARENCIA/Guia_transparencia_partits_politics_organitzacions.pdf